

Krátky diskurz do vzájomnej spätosti viny a zavinenia v podmienkach omylu

Short discourse into the mutual relationship of the guilt and the fault under the conditions of error

Stanislav Mihálik

Kľúčové slová:

vina, zavinenie, zásada subjektívnej trestnej zodpovednosti, subjektívna stránka trestného činu, pričítateľnosť, omyl v trestnom práve.

Key words:

guilt, fault, principle of individual subjective criminal responsibility, subjective aspect of the crime, attributability, error in criminal law.

Úvodom

Hoci by sa mohlo zdať, že otázky spojené so skutkovou podstatou trestného činu už boli teoreticky rozpracované v absolútnej rovine, skôr opak je pravdou. Ako skutočne charakteristický príklad môžeme jednoznačne využiť problematiku s omylom v trestnom práve spojenú. Táto je doktrínálne zaradovaná k otázkam spojeným so subjektívnou stránkou skutkovej podstaty trestného činu, s čím plne súhlasíme. Dané je však naozaj len povrchom rozoberanej problematiky, pre nás obzvlášť zaujímavé sú otázky do predmetnej témy vnorené, s ňou spojené, ako je tomu aj v prípade tematiky spätosti viny a zavinenia v konotáciach s problematikou omylu v trestnom práve, čo sa pokúsime v texte nižšie preukázať.

Opomeňme teda základné aspekty subjektívnej stránky trestného činu a presuňme sa o niečo ďalej, hlbšie do problematiky. V spojitosti so skúmaním problematiky omylu narážame na otázky vzájomnej spätosti viny a zavinenia. Je stále zvykom dané pojmy synonymicky, možno aj za účelom ozvláštniť text, zamieňať, čo je vzhľadom na obsah inštitútov bez bližšieho vysvetlenia neprípustné. Mnoho autorov si zvolilo k otázke chápania viny najrôznejšie hľadiská, kritériá, ktoré si však plne argumentačne odôvodnili, preto v zmysle daného potom vieme v textoch autorov akceptovať názory, že zavinenie je možné pomenovať, resp. stotožniť s vinou v najužšom slova zmysle. Dané posudzovanie však stráca zmysel, ak je časť textu z takýchto diel vytrhnutá a následne nesprávne interpretovaná. Preto aj v dnešnej dobe sa môžeme stále stretávať s prístupmi zamieňajúcimi predmetné termíny.

Najjednoduchšie možno porovnanie týchto dvoch entít načrtnúť na ich obsahovej rovine, vina ako taká je jednoznačne chápaná vedou trestného práva širšie, v základnej rovine pôsobí zavinenie ako jeden z jej spolupredpokladov. Pod vinou môžeme vnímať faktické pričítanie nejakého činu konkrétnej osobe, zásadne pôjde o páchatela, ktorý sa v objektívnom svete správal určitým vopred predpísaným spôsobom. Dané zadefinovanie sa však javí stále príliš neurčité, a to vzhľadom na otázku, ako máme vnímať pojem pričítanie? K tomu sa dostaneme v texte nižšie. Pre porovnanie vnímaní viny a zavinenia je dôležité uviesť, že aj keď sa zavinenie viaže vnútorne na psychickú úroveň páchatela, smerom navonok pôsobí k ostatným zložkám trestného činu, aj v danom prípade sa teda osoba nejakým spôsobom správa, zámerne sme nepoužili slovo koná.

Už z daných úvodných slov je možné sa zorientovať v tom, že zamieňanie pre nás nosných pojmov je neprípustné. Vina má veľmi blízko k trestnej zodpovednosti, ovplyvňuje ju, v niektorých prípadoch je dokonca využívaná pri jej teoretickom vymedzení. Vo vzťahu ku konkrétnemu subjektu, nie len vo všeobecnosti, napomáha označiť stav spáchania trestného činu.

1. Podstata, atribúty a pojmový obsah viny

Ako máme teda vinu vnímať? Čo je však dôležitejšie, ako je potrebné k nej pristupovať? Je to len teoretický výmysel, ktorý nemá na aplikačnú prax žiadny dosah? V úvode načrieme do jej pozitívnoprávnej úpravy.

Základný prameň trestného práva hmotného, zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“ alebo „TZ“), síce vo svojej šírke s pojmom vina pracuje¹, ale stačí si prečítať predmetné ustanovenia, a je jasné, že v daných prípadoch ide v porovnaní s prístupmi trestného práva hmotného o nevyhnutne všeobecnejší význam. Na strane druhej, dostupná literatúra pracuje primárne s tvrdením, že pojem vina sa objavuje najmä v kódexoch procesných, čo je rovnako aj prípad Slovenskej republiky, komparatívnym prístupom by sme odhalili mnohé obsahové ekvivalenty. Vina vo svojej podstate má v rámci zákona č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“ alebo „TPor“) rozsiahle konotácie, v akomsi nadnesenom význame možno dokonca povedať, že v istých súvislostiach označuje zodpovednosť za trestný čin, resp. skôr jej imanentný predpoklad. Z dôvodov uvedených môžeme konštatovať, že vina, vzhľadom na svoje definičné kritériá, zavinenie jednoznačne prerastá.

Aby však absolútne nedochádzalo k miešaniu inštitútov, synonymom viny nie je v žiadnom prípade ani trest. Hoci úzky súvis medzi nimi nemôžeme poprieť a zamlčať, je potrebné si uvedomiť, že na strane jednej, trest nie je bez viny, ale môžeme sa stretnúť aj s prípadmi, kedy práve po preukázaní viny trest nasledovať nemusí (viď inštitút upustenia od potrestania). Trest je teda jej následkom, pokiaľ teda vnímame vinu ako trestnú zodpovednosť². Akousi obdobou je aj vzťah pojmov vina a trestný čin, kde vina je chápaná ako oveľa dynamickejšia a konkrétnejšia prvok. Pre načrtnutie a lepšie pochopenie ide o vzťah kvázi obdobný rovine vzťahu uložený trest a trest³.

Podstata viny spočíva v tom, že sa vzťahuje na všetky atribúty trestnej zodpovednosti, aj keď v porovnaní práve s konkrétnymi atribútmi môžu byť vystavané na podobných či obdobných základoch, typickým príkladom je najmä už spomenuté zavinenie. Veda trestného práva vníma vinu práve cez znaky zodpovednosti za trestný čin a považuje ju za naplnenie všetkých jej podmienok. Pokrýva teda nie len prvky subjektívne (čo je vlastné pre zavinenie), ale v súlade s východiskami zaužívanej doktríny súhrnne aj prvky objektívnej povahy⁴. Logickým zhodnotením uvedeného teda vina predstavuje súhrnné naplnenie znakov skutkovej podstaty trestného činu a v literatúre sa môžeme stretnúť s naozaj krásnou myšlienkou, že „je zavineným naplnením znakov subjektu, objektu a objektívnej stránky“⁵. Kedy budeme môcť hovoriť, že je vina v konkrétnom prípade identifikovateľná? V podstate môžeme pracovať s dvoma podmienkami, prvou je rozpor správania osoby s objektívnym právom, teda jeho protiprávnosť, na strane druhej hovoríme o naplnení znakov konkrétnej skutkovej podstaty činu trestného. Nevyhnutne však platí, že takéto správanie musí byť koniec koncov aj osobe, resp. osobne pričítané, teda pribúda nám tu znak tretí. Tým, že vina je nesporne prepojená so systémom tvorby vôle, nemeckými autormi je v danom mechanizme akéhosi vzniku viny pripisovaná osobitná dôležitosť atribútu tzv. vytykáteľnosti vytvárania a prejavu vôle, daný aspekt je v zmysle teoretických východísk vlastný primárne vôli ako takej⁶. Spojením uvedených názorov nám vyplýva záver, že vina je vo svojej komplexnosti vnímaná ako osobná vytykáteľnosť konania, zjednodušene povedané, čin sme schopní po aplikovaní atribútov spomenutého mechanizmu vytknúť konkrétnemu páchatelovi, samozrejme za predpokladu, že sú naplnené aj ostatné obligatórne prvky pre trestnú zodpovednosť vlastné (keďže vina nie je od ostatných podmienok zodpovednosť podmieňujúcich odtrhnutá, v literatúre je venovaný autormi priestor najmä otázkam veku a pričítanosti). Postupom od širšieho k užšiemu platí, že aj následok môžeme pričítať len za okolnosti, že ho vieme osobne osobe vytykať. Hoci by sa mohlo zdať, práve na základe ostatných úvah, že vina je kategóriou s čisto abstraktnou povahou, platí, že vina sa musí viazať na čin konkrétny, tieto dve entity sú v rovine objektívnej reality prakticky neoddeliteľné.

V spojitosti s vinou sú dôležité nie len jej vonkajšie znaky či zaradenie inštitútu do právneho systému, ale za daných okolností aj jej obsah. Tento môžeme rôznymi spôsobmi diverzifikovať, často uvádzaný a rozoberaný autormi je najmä prístup delenia viny na tú, ktorá sa viaže ku konkrétnemu činu, na druhej strane potom hovoríme o konkrétnej vine páchatela. Tá časť viažuca sa na určitý čin predstavuje prípady, kedy sa páchatel buď rozhodol pre postup nerešpektovania objektívneho práva (badanie úmyslu), resp. prípady, kedy sa páchatel správal spôsobom, ktorým svoje povinnosti v právom dostatočne predpokladanej miere zanedbal (badanie nedbanlivosti). Na strane

¹ Pozri napr. úpravu inštitútu podmieneného odkladu výkonu trestu odňatia slobody (§ 50 TZ) či podmieneného upustenia od potrestania pri mladistvých (§ 101 TZ).

² Kratochvíl V. a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část. Praha: C.H. Beck, 2009. S. 9.

³ Kratochvíl V. a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část. Praha: C.H. Beck, 2009. S. 35

⁴ Solnař V., Fenyk J., Císařová D., Vanduchová M. Systém českého trestního práva. 1. vydání. Praha: Novatrix, s.r.o., 2009. 942 s. Hatala V. Zavinenie v československom socialistickom trestnom práve. 1. vyd. Bratislava: Slovenská akadémia vied, 1961. 265 s.

⁵ Kratochvíl V. et al. Trestní právo hmotné. Obecná část. 3. přeprac. a dopln. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002. S. 33.

⁶ Termín je prevzatý z českých prameňov, nájst ekvivalent s plnou obsahovou zhodou nebolo prakticky možné (Wessels J., Beulke W. Strafrecht. Allgemeiner Teil. Aufl. 32. Heidelberg: C.F. Müller Verlag, 2002. S. 128).

V otázke rozpracovania pojmu vina v nemeckom trestnom práve by sme chceli vyzdvihnúť prístupy v diele: Kuchta J. Nutná obrana. 1. vyd. Brno: Acta Universitatis Brunensis Iuridica; Masarykova univerzita, 1999. 218 s.

druhej, vina viažuca sa na páchatela je závislá od základných atribútov osobnosti, ktoré sú v pomere spôsobujúcim chovanie osoby v rozpore s predpísanými pravidlami správania sa, tu je základným predpokladom stav slobodnej vôle, ku ktorému musí pristúpiť atribút tzv. spôsobilosti k vine⁷. Následne je takýto rys vnímaný ako jedna zo zložiek trestnej zodpovednosti, ktorý má charakter nenahraditeľnosti. V rámci obsahu viny by sme nemali ešte pozabudnúť na aspekt spadajúci svojimi vlastnosťami do oblasti oboznámenia páchatela, aj keď v rámci doktríny je daná črta diskutabilná. Konkrétne ide o problematiku uvedomovania si nezákonnosti, resp. zákonnosti činu páchatelom. Význam je viditeľný najmä v možnosti skúmania postoja páchatela k právu objektívnemu. Za obsahovú súčasť viny, i keď zdá sa okrajovú, to považujeme najmä z dôvodu, že má v konečnom dôsledku v oblasti trestného práva dopad na problematiku omylu, konkrétne omylu právneho v otázke trestnej zodpovednosti.

Pokiaľ sa chceme pobaviť o formách, resp. podobách viny, osobitne vhodné je načrtnúť najmä do náuky nemerky píšucich autorov. Krátke skúmanie však postačuje na to, aby sme mohli zhodnotiť, že dané delenia majú základ v teórii zavinenia, čo je opätovne zasahovaním do rešpektovaných východísk nesynonymickosti pojmov. K tomu je navyše vhodné dodať, že jednotlivé prístupy k formám viny sú prakticky bez významu, keďže nijakým spôsobom nedochádza k preklopeniu teoretických východísk do roviny prakticity. Dôvod je úplne jednoduchý, v podmienkach trestnej zodpovednosti jednoducho nie je reálne, aby sme síce hovorili o nedbanlivostnej vine, ale úmyselnom zavinení⁸.

2 Pričítateľnosť v trestnom práve v spojení s otázkami viny

Vzhľadom na to, že sme s pojmom pričítateľnosť, resp. pričítanie v rámci základného rozpracovania inštitútu viny už pracovali, ale nepriblížili ho, práve v danej časti príspevku sa k predmetnému dostaneme. Čo pod daným pojmom, ktorý je najmä v spojení s trestnou zodpovednosťou právnických osôb v súčasnosti tak často pertraktovaný, máme vlastne rozumieť? Vo všeobecnosti ide o postup, resp. prístup, kedy je niekomu niečo kladené za vinu vopred predpísaným, nenáhodným spôsobom. Dané „niečo“ má spravidla pre adresáta neblahé následky, účinky. Asi by nebolo vhodné a v súlade s tak často prízvukovaným princípom právnej istoty, aby bol nejaký pojem definovaný s využitím spojenia „niekomu niečo“. To si plne uvedomujeme a dopĺňame, že pod týmto spojením sa neskrýva nič iné ako znaky skutkovej podstaty trestného činu. Presnejšie povedané, znaky trestného činu ako takého, čo môžeme považovať za množinu širšiu. Náuka o pričítateľnosti nie je novinkou spojenou čisto s trestnou zodpovednosťou právnických osôb, táto si prešla v rámci jej východísk dlhou históriou, v podstate je možné povedať, že náuky o vine či dokonca omyle v trestnom práve v nej majú svoju bázu. Dokonca si dovoľme tvrdiť, že vina je jedným z predpokladov, fragmentov pre konečnú pričítateľnosť, pokiaľ teda hovoríme o vyvození zodpovednosti za trestný čin.

Daná problematika naberá na význame najmä vzhľadom na postupné zavádzanie pravej trestnej zodpovednosti právnických osôb do právnych poriadkov viacerých štátov, kedy v jej východiskách dochádza nie len podľa názoru autorov, ale aj prakticky k diferenciacii medzi akýmsi „tradičným páchatelom“, teda fyzickou osobou a práve osobami právnickými. Na strane jednej, fyzická osoba, ako subjekt disponujúci vlastnou vôľou, sa v podstate v rámci danej matérie nejaví nijako problematicky, pričítanie, resp. vzťah pričítateľnosti a viny, je vystavaný na mechanizme majúcom základ vo vydefinovaní zavinenia v prístupoch vedy trestného práva. Teda za základ je považovaný interný psychický vzťah jednotlivých atribútov, ide o prístup, ktorý je v jednotlivých štátoch pomerne jednotne akceptovaný. Ak však trváme na uvedenom, aký prístup máme zvoliť v otázke pričítateľnosti v spojení s osobami právnickými? Ide o inú, samostatnú konštrukciu pričítateľnosti? Samozrejme si uvedomujeme, že daná problematika je tematicky široká, venovať jej budeme pozornosť v rámci východísk potrebných pre vlastnú tému predkladaného príspevku.

Zamerajme sa teda v základnom rámci na otázku pričítateľnosti vo vzťahu k právnickej osobe. Načrtli sme vzťah pričítateľnosti a viny, taktiež jej obsahovú náplň, ako si teda poradiť s danou otázkou pokiaľ hovoríme o pravej trestnej zodpovednosti právnických osôb? Na danú tému nájdeme vzhľadom na aktuálnosť problematiky nespočetne veľa rozpracovaní, avšak len zlomok autorov sa jej venoval aj z náhľadu inštitútu viny. Ako problematické sa môžu vyskytnúť dve veci, prvou je to, či ten ktorý právny poriadok umožňuje označiť právnickú osobu priamo za páchatela trestného činu. Ak áno, čo je od 01.07.2016 aj prípad Slovenskej republiky, prichádza na rad druhá otázka, či je možné vôbec hovoriť o vine právnickej osoby, resp. ako ju vlastne určiť? Práve s ohľadom na uvedené, ak teda samostatná vôľa právnickej osoby absentuje a v každom jednom prípade pôjde v konečnom dôsledku o vôľu osoby fyzickej, vnútorný vzťah

⁷ Podmienky trestnej zodpovednosti sú v daných prístupoch rozširované o hľadisko mravnej a rozumovej vyspelosti či hodnotový rebríček konkrétneho jednotlivca. Spomenuté rozširujúce atribúty sú explicitne použité napr. českým zákonodarcom pri výklade, resp. priblížení termínu hrubá nedbanlivosť.

⁸ Stočesová S. Omyl v českém a zahraničním trestním právu. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. S. 15.

k podstatným aspektom bude založený na istej forme fikcie. Deficit vôle právnickej osoby, ako umelého konštruktú práva, by mal za následok, že by jednak nemohla konať v trestnoprávnom zmysle, na strane druhej, bez vôle niet viny, bez ktorej nemôžeme hovoriť ani o samotnom zavinení⁹. Ako kontra argument slúži akceptovaný prístup majúci základ mimo trestného práva, že právnické osoby majú vôľu odlišnú od osôb, ktorými je tvorená. Dodaj je potrebné aj to, že mechanizmy postihujúce právnické osoby za ich zavinené protiprávne správanie nie sú naprieč celou šírkou právneho poriadku neznáme, s daným konceptom sa stretávame či už v občianskom alebo správnom práve.

Pričítanie v danom prípade teda nie len že predstavuje jeden z charakteristických znakov pravej trestnej zodpovednosti právnických osôb, ale navyše reprezentuje jeden z predpokladov, resp. podmienok trestnej zodpovednosti ako takej (dokonca je možné sa stretnúť s názorom, že pričítanie je samostatným znakom trestného činu, ktorý je prítomný len pri právnických osobách). Existencia konceptu pričítateľnosti je plne odôvodnená, nejde len o účelový postup teoretikov odlišiť trestnú zodpovednosť osôb fyzických a osôb právnických. Ak by tento nebol vytvorený, s vyargumentovaním prítomnosti znaku zavinenia by sme mali obrovské problémy a skôr by sa celý mechanizmus vyvodzovania zodpovednosti voči právnickej osobe dostával do roviny zodpovednosti objektívnej, teda za výsledok. Vo všeobecnosti je koncept pričítateľnosti postavený na tom, že právnickej osobe je pričítaná zodpovednosť osoby fyzickej za trestný čin. Nejde však o osobu ľubovoľnú, ale z vopred stanoveného okruhu fyzických osôb, ktoré sú k právnickej osobe v zákonom vyžadovanom vzťahu¹⁰. Jednoduchšie povedané, za prísnej akceptácie korektívnych prvkov sa vyžaduje splnenie právnym predpisom stanovených podmienok. Ak sú tieto splnené, v rámci zákonom nastaveného konštruktú je možné právnickej osobe pričítať konanie ustanovenej fyzickej osoby, v širšom zmysle trestný čin ako taký, teda všetky jeho obligatórne znaky. Uvedené tvrdenie je však potrebné určitým spôsobom korigovať, rozsahovo zúžiť, a to vo vzťahu k subjektu. Daný obligatórny znak skutkovej podstaty trestného činu má vo vzťahu k pričítateľnosti osobitnosť nie len v pomere k už spomenutému § 4 zákona o TZPO, ale je potrebné si uvedomiť, že načrtnutý koncept pričítateľnosti nie je znefunkčnený ani za predpokladu, že by páchatel nebol známy alebo dokonca trestne zodpovedný.

Dostali sme sa teda do situácie, kedy hovoríme o existencii potenciálne funkčného konceptu pričítateľnosti v spojení s právnickými osobami, ako však tento vplýva na jednu zo základných zásad trestného práva hmotného, zásadu zodpovednosti za zavinenie? Najmä ak si uvedomíme, že trestným činom môže byť len skutok zavinený (jednak vo vzťahu k vine, teda v zmysle širšom, jednak klasicky vo vzťahu k zavineniu) a väčšina z taxatívneho výpočtu trestných činov v zákone o TZPO vyžaduje zavinenie úmyselné. Sú tieto rozdiely natoľko zásadné, že sú neprekonateľné? Je zrejmé, že samotné zásady odvetvie trestného práva prežarujú ako celok, a teda je dôležité sa vysporiadať s možným stretom pričítateľnosti v rámci právnických osôb a predmetnej zásady. V dostupnej českej literatúre sme narazili na názor, že prístupy spojené s pričítateľnosťou „demolujú“ predpoklady, ktoré umožňujú rozlišovať často aj tak len drobné nuansy viny a zavinenia stanovené práve náukou vedy trestného práva¹¹. Je troška na škodu veci, že sme sa nedopátrali ku konkrétnym faktorom, na ktoré autori narážali, ale že títo zostali vo svojich tvrdeniach len v rovine všeobecnej. Otázkou teda zostáva, nenastal obdobný proces aj u nás? Nedochoádza aplikovaním konceptu pričítateľnosti na základe akejsi fikcie k znevýhodňovaniu niektorej kategórie páchatelov? S danou otázkou je spojených naozaj mnoho problémov.

Všetko uvedené umožňuje preklenúť jeden z aspektov prítomný v samotnom rámci konštrukcie pravej trestnej zodpovednosti právnických osôb. Tento umožňuje riešiť trecie plochy spojené so vzťahom k zásade zodpovednosti za zavinenie. Aj keď ju koncept pričítateľnosti ovplyvňuje, v podstate ju nepotláča, ale základom svojej konštrukcie ju modifikuje, čo do stránky kvantitatívnej, tak aj kvalitatívnej. Koncept pričítateľnosti je v podmienkach Slovenskej republiky nastavený tak, že za jeho správneho vnímania, vysvetlenia a aplikovania tento zásadu zodpovednosti za zavinenie akceptuje, dokonca je katalóg zásad v súlade s názormi autorov doplnený o novú zásadu, ktorou je zásada pričítania trestného činu právnickej osobe. Samotná akceptácia zásady zodpovednosti za zavinenie konceptom pravej trestnej zodpovednosti právnických osôb, hoci modifikovane, je najviac viditeľná v tom, že hoci vychádza z konceptu pričítania trestného činu právnickej osobe, stále hovoríme o zodpovednosti subjektívnej. Spomenutá modifikácia predmetnej zásady je práve samotná zásada pričítania trestného činu právnickej osobe. Zavinenie je však v zmysle zákona o TZPO odvodzované fikciou, práve cez koncept pričítania trestného činu právnickej osobe. Napriek osobitnému režimu tu nie je ani jedna z foriem zavinenia *an bloc* vylúčená¹².

⁹ Znovu sa dostávame k zásade *nullum crimen sine culpa* (Šámal P. K otázke pričítateľnosti trestného činu právnickej osobe. URL: <http://www.law.muni.cz/sborniky/dp08/files/pdf/trest/samal.pdf> (cit. 10.03.2018)).

¹⁰ V podmienkach Slovenskej republiky ide o zákon č. 91/2016 Zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o TZPO“), primárne v intenciách § 4.

¹¹ Pergl R., Vidrna J. Přičítání. Trestní právo. 2011. č. 6. S. 16–18.

¹² Čentěš J., Lorko J. Trestná zodpovednosť právnickej osoby, založená na pričítaní trestného činu. Justičná revue. 2016. № 68. č. 11. S. 1178–1192.

Zhrnutie

Hoci ani v dnešnej dobe nemôžeme považovať vzťah viny a zavinenia za otázku teoreticky uzatvorenú, je nepopierateľné, že obe majú obrovský význam pre subjektívnu stránku skutkovej podstaty trestného činu, hoci v inom zmysle, ako sme načrtli v samotnom texte. Platí, že vzájomnou spätosťou zavinenia a viny je to, že ide o problém, o ktorom môže rozhodnúť jedine súd, ak sú naplnené všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu. Vina a zavinenie sú entity, ktoré sa v určitej miere prekrývajú, nejde však o synonymá. Tá ktorá náuka dané rešpektuje, hoci v základoch jednotlivých koncepcií sa môžu autori líšiť.

Summary

Although we cannot even nowadays consider the relationship of guilt and fault as a theoretically closed issue, it is undeniable that both have great significance for the subjective element of the subject matter of the crime, although in a different sense, as it is outlined in the paper. It is given that the close link between guilt and fault is that it is a problem that only a court can decide if all the elements of the subject matter of the crime are fulfilled. Guilt and fault are entities that overlap in some way, but they are not synonyms. Each scientific direction respects the given, although the approaches of the different concepts may differ.

Použitá literatúra:

1. Hatala V. Zavinenie v československom socialistickom trestnom práve. 1. vyd. Bratislava: Slovenská akadémia vied, 1961. 265 s.
2. Kratochvíl V. a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část. Praha: C.H. Beck, 2009. 797 s.
3. Kratochvíl V. et al. Trestní právo hmotné. Obecná část. 3. přeprac. a dopln. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002. 571 s.
4. Kuchta J. Nutná obrana. 1. vyd. Brno: Acta Universitatis Brunensis Iuridica; Masarykova univerzita, 1999. 218 s.
5. Solnař V., Fenyk J., Císařová D., Vanduchová M. Systém českého trestního práva. 1. vydání. Praha: Novatrix, s.r.o., 2009. 942 s.
6. Stočesová S. Omyl v českém a zahraničním trestním právu. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 143 s.
7. Wessels J., Beulke W. Strafrecht. Allgemeiner Teil. Aufl. 32. Heidelberg: C.F. Müller Verlag, 2002. 200 s.
8. Čentěš J., Ľorko J. Trestná zodpovednosť právnickej osoby, založená na pričítaní trestného činu. Justičná revue. 2016. № 68. č. 11. S. 1178–1192.
9. Pergl R., Vidrna J. Přičítání. Trestní právo. 2011. č. 6. S. 16–18.
10. Šámal P. K otázce přičitatelnosti trestného činu právnické osobě. URL: <http://www.law.muni.cz/sborniky/dp08/files/pdf/trest/samal.pdf>.